

cessitatis provideat cum minima lege iactura ut si factus insufficiatur, ut horam praeveniat, vel nocturnam refectionem indulgentia faciat, debet hoc concedere, & non ex toto ieiunium relaxare. Sic Angles *ib.*

³ Sed loquendo de statu, in quo comonachis excutuntur ientes, aliqui dicunt communiter exculari anno septuagesimo ratione lenocinis. Sic Telica, Sylvestris, Gabriel, Rosella *ib.* ppa, ali vero miras loquuntur.

⁴ Sit etiam concilio. Comonachis, & regulares loquuntur. Ut sexagenari excutantur ieiuniu ratione locutus, mutuam per aliquid vel occulat, & diminuit virtutis. Sic Navar, Pedroso, Medina, Cazorla, Aranda, Angles *sppr.* & quidam docti juniores. Unde hac statu, nisi evidenter confluere rebulsum complexione posse abique habuisse ieiunium, non tenentur ieiunare, quia ex ipso ex statu constat, & de robore est ambiguum, non ex ultra expectandum, quia recessus est irreparabilis morbus, & quo late dixi *ib.* q. de marina disp. 12. num. 17. ubi etiam dixi, in faeces eius continet beneficis, sicut in *Vitis*, & idem foyning eumquagamore deobligantia a ieiunio. Sic Cajet, Pedroso, & aliqui juniores, qui juniores dicunt sat esse omnes incepimus, id est, quod artigerunt sexagenario annuam, & colligitur id ex *Cajet.* dicente exculari sexagenario, vel sexagesimo annorum, & eodem modo, quo *Cajet.* loquitur Navar, in summa *Latinum*, licet in Hispania dicat exculari post sexagesimo annos.

⁵ Ultima conglusio. Licit aliqui sentiant, quod sexagenari contarerit aliquem sexagenarium esse robustum ad ieiunandum abuso, aliquo deterrimo, receteretur ieiunare, quis tantum ratione deterrimus, Sic *Cajet.* Pedroso, Angles, Sylof, Taberna, Medina *sppr.* At latius probabile est post illam statu eos exculari, licet aliqui in illa statu inventantur robusti ad ieiunandum: quia pauci ex quod recuerterint ante sexagesimoprimam annos non habent perfectum roboris, & agumentum, non tenentur ieiunare, licet aliqui robusti sint, & viribus polcent. Ergo similiter genes cum in anno sexagenario communiter decipiunt, rite alii possunt nisi exculari. Sic Angles *ib.* ppa, & nonnulli docti recentiores.

D U B I U M . V.

An dispensatio excusat a ieiuno, & cuius debet dispensatio, & necessaria requiratur causa, ut talis dispensatio excusat.

¹ De hac re diebus Manuel, 1. ppa summis, cap. 21. & Laudatorum cap. 2. pars. de ieiuno, p. 112. fol. 118. column. 2. & fol. 123. & 124.

² Prima conclusio. Dispensatio excusat a ieiuno. Conclusio est certissima, & omnium, cuius cum hoc praeceptum sit hamampon, cadit in illud dispensatio.

³ Secunda conclusio. Papa potest dispensare in lego ieiuni. Pater, quia ex sua ipsius ieiuni, & ipse ipsi potest dispensare absolve, & impunitus in lego ieiuni id est, anterior absolutione legem ieiuni, & eximere aliquem omnino a ieiuno, ut non manuam teneantur ieiunare. RATIO, quia lex ieiuni est. Pape: ergo sicut Papa potest in sua dispensatione. Inferior enim non dispensatur in lego Sexagesimae. Sic *Cajet.* 2. 2. 127. art. 4. art. 1. Navar, in summa *Latinum*, cap. 21. num. 21. Angles floribus, 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. & fol. 120. Tarraco, cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol. 30. cap. 14. *Palatios* *sppr.* num. 15. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 8. *Cajet.* 2. 2. 127. art. 5. *Navar.* cap. 23. *Hil.* num. 22. *art.* 1. *Navar.* 2. 2. 127. art. 1. *Palatios* *sppr.* *Anglos floribus.* 1. pars, materia de ieiuno, p. 15. art. 2. fol. 119. *Tarraco.* cap. 1. fol.

24 Hinc fit, peccare mortaliter uterem tali dispensatione, cum sciat abeque causa iusta faciam esse. Ratio, quia cum sit invalida, perinde est, ac si fine dispensatione frangeret legem. Sic recentiores prefati.

25 Decimateria conclusio. Non tantum Praelati dicti possunt dispensare, quando causa est sufficiens ad dispensandum in ieiunio, &c. sed etiam quando dubitum, an causa fuit sufficiens, vel cognoscere causam non est sufficiens ad puram dispensationem, possunt milcere aliquam communicationem dispensationi, injungendo aliquas orationes, vel elemosinas, &c. juxta qualitatem causae ad dispensandum: & quanto illa fuerit sufficientior, tanto minus est injungendum. Sic Cajor, 2. 2. q. 147. art. 3. in fine. & art. 4. dub. 1. & in summa, 2. 1. Angl. florib. 1. p. mat. de ieiun. fol. 396. Angel. verb. ieiun. num. 19. Armill. num. 6. Navar. summa, c. 22. Hispan. num. 19. Lat. num. 20. & confirmatur, quia etiam in voto, quando est dubium, & non obligat, est sufficiens causa ad dispensandum, ut dixi lib. 4. summa, c. 45. num. 10.

3 Hinc infertur, quomodo se debet habere Confessarius, cum penitentibus dicentibus non posse ieiunare, quando non inventus Confessor causam certe excusat: debet enim illis dicere, ut experientur sumendo aliquod mandatorum modum medicinae, & bibendo vinum interdui; & quando nec modo possunt, habent aliquam causam rationabilem, ut excusetur a ieiunio totius quadragesima, quia habent officium medicioris laboris, quavis non sufficiens ad excusandum a ieiunio; debet illis dicere, quod experientur, an faltem tribus diebus in hebdomada: & quando etiam hunc modo illis valde difficile, & adhuc Confessarius dubitat de sufficientia causa, consultat ut petat dispensationem a parochio: hoc facto cellant omnes scrupulis. Sic Navar. summa Lat. cap. 21. numero 20. Cajor, in summa verb. ieiunium, cap. 3. & docti juniores.

4 Secundum infertur, quomodo se debet habere Praelatus cum itinerantibus equitatu, licet enim haec causa non excusat a ieiunio, ut infra dicimus; ut si difficultas illius foret ieiunium cum diffinitione itineris, & idem recurrant ad Prelatum, debet Praelatus dispensare: ut si causa non videtur omnino sufficiens, debet partim commutare, ut dixi dub. praeceps. Idem facere debet Praelatus in quoquo alio caufo, ubi simile dubium occurrit. Cajor, ed. cap. 3. & nonnulli recentiores docti. Similiter idem dicendum de toto populo, quando est aliqua causa generalis, ut pestis, vel magna famis, tunc enim ad Praelatum spediat per se, vel per parochos, aut concionatores populi denunciante, ut hoc menste, v. gr. pauperes non ieiunent, vel si causa est dubia, partim commutare.

5 Dico tertio, quod in dispensatione lacticiniorum minor scrupulus est habendus, quam in dispensatione ieiuniorum, quia res est levior, maxime in Hispania, propter frequentiam bullarium: unde levius causa est ad dispensandum in hoc, & ad declarandum talen, eum lacticiniorum licet esse: sic viri docti à me confulti.

6 Ultimo dico majorum causarum requiri ad eum temporum in festis, saepem enim occurrant in die S. Matthei: & ideo festo quatuor temporum occurrantia in aliquo magno festo, non sunt transferenda. Cajor, ibi, Armill. 2. num. 6.

7 Ultima conclusio. Medicus etiam potest declarare aliquem posse comedere carnes, vel ratione morbi excusari a ieiunio, quando causa est manifesta, vel dubius secundum regulas sue artis. Et quod sat est causa dubia, probatur, quia quando causa est manifesta, non est opus Medici conseruare a praecepto ieiunio. Ratio, quia necessitas caret lege, & in moralibus, quod est valde difficile, reputatur impossibile. Haec est omnium.

8 Hinc fit excusari a ieiunio, quoties oportet facere aliquid incompatible ieiunio ad conservationem vite, si talis est labor, ut commode non compatiatur ieiunium, excutatur a praecepto ieiunio. Ratio, quia necessitas caret lege, & in moralibus, quod est valde difficile, reputatur impossibile. Haec est omnium.

9 Adhuc tamen aliquos Doctores aferunt, quod quando labor non est necessarius ad vitam, vel statutum conservandum, quia scilicet illum exercens est dives, & potest fini labore, vel fine tanto labore decenter vivere, non excusat a ieiunio. Sic D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 4. ad 3. & 4. dub. 15. q. 4. num. 18. D. Anton. 2. part. iii. 6. c. 2. q. 6. Armill. verb. ieiunium, num. 4. Ang. num. 15. Gabr. 4. dub. 16. quies. 3. art. 1.

10 Sit tamen contra hos secunda conclusio. Agrum complentes, & quicunque ex officio exercet opus laboriosum incompatible ieiunio, quantumcumque sint divites, & possint optimè, & abundantiter non laborando se & familiam alere, possunt exercere suum officium in die ieiunii, & sic a ieiunio excusat: sic enim declaravit Eugenius IV. anno 1440. vive vocis oraculo, quam declarationem affirunt, & tenent hanc conclusionem Metina C. de ieiunio, q. de his qui ad ieiunia tenentur, Navarr. c. 21. Lat. & Hispan. num. 16. Ledejma 2. 4. q. 17. art. 3. fol. 203. Sylvest. verb. ieiunium, q. 9. Rosal. num. 19. Tabien. q. 18. Angl. supra, fol. 404. Pedraza 3. praecepto, Toletus in sua summa, & alii.

11 Nota, quod quando Confessor non novit quantus sit labor alicuius artis, debet interrogare ab ipso penitente, & si ipse dixerit, quod habet tantum laborem, sicut faber lignarius, vel aliud officium, de quo scit Confessor, quod excusat.

causat, potest illi dicere non teneri ieiunare. Unde non formem, & coriarium, Hisp. el mand. y curiar, credo excusari, idem credo de futuris, qui sunt, ponunt enim magnum vim: licet sup. fol. 404. teneat futuros non excusari. Sic tenent aliqui juniores, & a fortiori idem tenebat Ledejma, qui, ut statim dicam, fecit futuros excusari. Sed futuris qui solum sciendi calcos, seu preparat materiam officiis, non videbat ex hoc solam excusari; & in hoc erit vera tentatio Anglorum.

12 De futuris, & barbitonforibus Ledejma ubi supra dicit excusari, qui si haberet ulis, licet labor non sit adeo magnum, & Angl. fol. 404. dicit excusari ieiunio, qui ex officio scribere habent, ut Regum Secretarii, & alii, qui ex hoc labore vivunt.

13 Sed verius est hos non excusari ex sola ratione sui officii, quia labor horum officiorum non est tantus, quia sit compatibilis cum ieiunio: nec retinet, quod ipsi dicunt esse magnum laborem spiritus, et enim opus ingenio, quia majoris ingenii opus est ad studium, & tamen studium non excusat. De futuris hoc tenet Angel. d. fol. 404.

& de futuris, & barbitonforibus tenet idem Abul. c. 6. Mansuet. g. 143. & de scriptoribus, & barbitonforibus tenet idem Metina lib. 1. summa, c. 14. q. 10. fol. 102. & de futuris, & barbitonforibus, D. Enriquez: & de omnibus officiis dicitis, & de sarcinaticis, buraritis, & brossatibus Hisp. las braderas, buraros, brossadores, & de predictis dicunt non excusari a ieiunio, vii docti ex officiis dicunt non excusari a ieiunio.

14 Nota tamen, quod quando quis non intendit se facere impotens, nec ea intentione coadit res nocivas saluti, licet praevideat se infirmaturam, & sic elurum carnes, non peccabit contra praeceptum non edendi carnes, sed contra aliud conservandam salutem; licet enim quis teneat servare praecepta Ecclesie, at non teneat se conservare robustum, & forte ad fervendum ea. Sic videtur expresse tenere Metina 1. 2. q. 17. art. 7.

15 Sexta conclusio. Si talis labor assumptus non ex officio sit iniulus, scilicet ob finem honestum, ut ad perpetrandam futrem, fornicationem, &c. & sumit illum quis praevidens, quod propter talen laborem non poterit post ieiunare, praecepit peccatum mortali, & tunc, & tunc audierit, ut ex officio scribere habent, ut Regum Secretarii, & alii, qui ex hoc labore vivunt.

16 Septima conclusio. Qui non in fraude ieiunii, sed bona via amavit aliquam laborem honestum, licet id non habeat ex officio, nec labor sit necessarius, & licet praevideat, quod aliquanto tali labore non poterit post ieiunare, non peccat aliammodo talen laborem incompatibilem ieiunio, nec tenebit postea ieiunare, v. g. haec paternitatis misericordia, vel putatores, vult adire hereditatem predictam, & eos involare in die ieiunii, licet sciat fore, ut non possit ieiunare, non peccat, licet ipse non sit ibi necessarius, quia v. g. habet econsumum foliaceum ex malo non ieiunandi confundendine. Et quomodo se debet Confessarius habere cum his officialibus dicentibus se non possit ieiunare, dixi antea praecedenti fine.

17 Secundo nota est alia officia, que habent aliquam operationem, possunt enim aliae circumstantiae concurrent, ut hi excutantur, ut quia de more habent nimis vigilare, & nimis laboris molestia prægravantur capite, vel stomacho: & conferat ad tollendos scrupulos, quod Doctores graves, ut retulit, excusat aliquos horum a ieiunio. Sic D. Enriquez, & alii docti juniores. Et adverterat Confessarius, ne hoc, quod dicit se non possit ieiunare, provenient ex malo non ieiunandi confundendine, Et quomodo se debet Confessarius habere cum his officialibus dicentibus se non possit ieiunare, dixi antea praecedenti fine.

18 Tertia conclusio. Omnes iti operari, quos diximus excusat a ieiunio propter laborem, si uno, vel altero die non laborent, quia scilicet est tenuum, vel ex quavis alia causa, licet est dies ieiunii, non tenebunt ieiunare. Si vero sunt tres, vel quartus dies tenuum, & sunt ieiunii, tenebunt ieiunare aliquos illorum. Ratio primi partis, quia licet illo die non debeant labore, tamen tamen est ad eos excusando, quod dies praecedent laboraverint, & die sequenti sunt laboratori, manent enim defatigati, & lassii ex praecedenti labore, & sic indigent ampliori cibo, & aliqua recreazione. Ratio vero secundae partis est, quia tunc in die ieiunii ad tempus opportunum ad recuperandas vires, & ad recreationem, ut continetur, laborem, non ieiunando unum, vel alterum diem: ergo reliquos ieiunare. Sic Victoria, & quidam juniores docti: & pro hac lententia sunt Metina ubi supra, Angl. supra, fol. 405. licet strictius, & cum limitatione loquantur: dicunt enim non tenei illi die, quo non laboreant, ieiunare, quanto fuit ita defatigati ex praecedenti labore, ut si ieiunarent, non possent comodi die sequenti labore: & addit Metina hoc ita communiter accidere. Sed miles absolute illi tenebat conclusio potest. Facit etiam pro ea, quia multi Doctores dicunt pauperes excusat a ieiunio, licet aliquando habeant ieiunare vicuum, quando ex praecedenti inedia sunt debilitati; quos referant infra, dubio 15.

19 Quarta conclusio. Si labor assumptus in die ieiunii non ex officio, non aliammodo in fraudem ieiunii, sed alio fine: tunc ex quacumque causa, etiam illicite aliammodo, ut ad persequendum inimicum, vel fornicanum, &c. si labor jam assumptus est incompatibilis ieiunio, non tenetur illi ieiunare, supposito jam illo labore & necessitate. Ratio, quia licet peccaret in causa, at modo non potest ieiunare: ergo excusat, sicut qui culpa sua incidit in morbum, non peccat postea edendo carnes, Sic Palad. 4. dub. 15. q. 4. Sylvest. verb. ieiunium, q. 9. est certa.

20 Quinta conclusio. Si tali labor assumptus in die ieiunii non ex officio, non aliammodo in fraudem ieiunii, sed alio fine: tunc ex quacumque causa, etiam illicite aliammodo, ut ad persequendum inimicum, vel fornicanum, &c. si labor jam assumptus est incompatibilis ieiunio, non tenetur illi ieiunare, & comedat carnes? Quidam doctus hinc peccare moraliter potest comedendo carne diebus vetricis, & non ieiunando, quia hinc hoc intentum in causa. At verius est peccare mortaliter tunc id intendendo, at potest non peccare edendo carnes, &c. quia necessitas post excusat. Nec est simile de eo, qui se inebriat, tenui.

DUBIUM VII.

An nolentes conducere operarios in die ieiunii, nisi cum pacto, quod non ieiunent, peccent.

21 Aliqui sentiunt peccare, quando operari volentes minueri laborem, & mercedem, ut sic possent ieiunare, & necessitas operis non exigit festinacionem. Ratio, quia sunt causa, ut tales operari peccent non ieiunando. Sic D. Thomae 4. dub. 15. q. 3. art. 2. quiesc. 4. ad 3. Durandus 4. dub. 15. q. 10. Falud. ibi, q. 4. num. 18. Angel. verb. ieiunium, num. 15. Sylvest. ibi, q. 9. art. 2. Cajor, 2. 2. q. 147. art. 4. dub. penult. Angl. florib. 1. part. mat. de ieiunio, fol. 405. Gabr. 4. dub. 16. q. 3. art. 1.

22 Sed dicendum est hos Audidores fundari in opinione, quam rejecimus dub. praecedenti, scilicet laborem non excusari a ieiunio divites habentes aliunde alimenta: at nos, qui tenui.

renimus operarios etiam divites excusari à jejunio in die laboris incompatibilis; dicimus tales conductentes operarios ad laborem excusantem à jejunio nullo modo peccare nolentes eos conducere, nisi ea conditione, ut non jejunent: quia in hoc non intendunt, nec inducent ad illum malum, cum ipsi operari non peccent non jejunando. Si vero conductent ad laborem non excusantem à jejunio, peccare mortaliter conductentes cum conditione, ut non jejunent, nisi necessitas operis exigat reficiendum; & non possit invenire plures operarios, qui tempore necessario perierint: & in hoc casu tenet verum prima opinio, Sic Cardinatis Toletus, & alii juniores.

DUBIUM IX

Au peccant patres familias compellendo famulos in die jejunio ad laborem incompatibilem cum jejunio, quando commode potest differri in aliis diem.

1 A Liqui dicunt peccare mortaliter. Ratio, quia facti sunt tenentur familiam à jejunio non impedit. Sic Navarr. summa Lat. & Hispan. c. 21. num. 27. Gab. 4. dif. 15. fol. 119. Ledeim. 2. 4. 9. 17. art. 3. fol. 203. verb. secunda causa, Gabriel 4. dif. 16. 9. 3. art. 1. Idem tenet factem excusare à peccato mortali. Fr. Metina lib. 1. infraib. c. 14. §. 10. & eff. probabili.

2 Secunda sententia tenet non excusare peregrinationem voluntariam; quia praeciput, quale est jejunandi, preferri debet rei voluntariae. Sic D. Thomas 2. 2. q. 147. art. 4. ad 3. videtur sentire: tantum enim dicit excusare, quando peregrinatio est necessaria: & idem tenet expresso Syl. verb. Hispan. cap. 2. 4. 9. 17. art. 1. Angles floribus, 1. p. mat. de jejunio, fol. 416. 6. Matthai 9. 140. faveant Angel. verb. jejunium, num. 18. Ledeim. 2. 4. 9. 17. art. 3. fol. 205. sed non tanto rigore & Turret. cap. jejunia, num. 9. de confess. diffa. 1. 5. ubi loquitur: moderatur enim, & intelligit, quando illud in dicute requiri dispensationem ad solvendum jejunium, pro quo occupantur, non est necessarium, aut utilis sine fraude.

3 At dicendum est, nec ipsos famulos, nec patres familias peccare in hoc etiam venialiter. Ratio, quia ipsi famuli potuerunt licet locare operas ad inferiendum prout ipsi injunctum fuerit: & ipsi domini posunt illos occidentes, illa vero nullius virtutis, sed imperatur à Religione, ut in simili dixi of peregrinatione concurrent cum praecipto jejunii lib. 4. summa cap. 5. ad num. 32. & cap. 6. num. 2. Sic tenet Doctores secundae sententiae, & Cajet. verb. jejunium, ubi Armilla num. 5. Pedraza summa 3. praecipt. §. 13. Navar. cap. Lat. num. 17. 18. Hispan. num. 19. Angles floribus 1. part. mat. de jejunio, fol. 406. Tab. verb. jejunium, quæf. 18.

4 Prima conclusio. Regulariter peregrinatio voluntaria non excusat solutionem jejunii. Ratio, quia peregrinatio non est praefatius opus jejunio, cùm hoc sit actus penitentiae, illa vero nullius virtutis, sed imperatur à Religione, ut in simili dixi of peregrinatione concurrent cum praecipto jejunii lib. 4. summa cap. 5. ad num. 32. & cap. 6. num. 2. Sic tenet Doctores secundae sententiae, & Cajet. verb. jejunium, ubi Armilla num. 5. Pedraza summa 3. praecipt. §. 13. Navar. cap. Lat. num. 17. 18. Hispan. num. 19. Angles floribus 1. part. mat. de jejunio, fol. 406. Tab. verb. jejunium, quæf. 18.

5 Secunda conclusio. Peregrinatio voluntaria assumpta in aliquibus casibus excusat. Primus casus, quando illius utura peregrinatio est valde utilis ad divinum honorem, ut quia est persona magna auctoritas, ex cuius peregrinatione valde augetur communis devotio, & non potest si muli jejunare, & peregrinari. Secundus, si fervor devotionis ex accendat ad peregrinandum, ut utilis peregrinantis fati speciali sit peregrinari sine jejunio, quia jejunium sine peregrinatione. Ratio, quia jejunium non impedit materia bona: at in primo casu impediert major bonus communie, in secundo vero maior bonus proprium. Sic Cajet. Armill. Angles. Navar. Pedraza. Fr. Metina ubi supra: & forsan Doctores primæ sententiae intelliguntur in his casibus. Tertius casus est, quando peregrinatio est multe utilis, ut quia est ad Ecclesiam, in qua plures concedant indulgentias certe die, & tentat quia futurum sibi multum utilium. Item quando peregrinatio est adeo longa, ut quovis tempore intercidere oporteat plures jejuniorum dies, & valde pia, & solo divino intuitu, ut a deo Sepulchrum. Sic Abulensis ubi supra, & in his casibus convenimus cum prima sententia. Item quando peregrinatio est ex voto, vel penitentia, vel praecipto superiori, & differri commode non potest, quia postimpli impletum addicetur. Sic tenet Navar. & Angles supra. Item quando nisi tum peregrinatur, amitteret scio, & iter est periculorum, vel illud nescit, vel soci faciunt illi expensas, quas ipse non habet. Sic docti juniores; & in his casibus convenimus cum prima sententia.

6 Sit tertia conclusio circa aliam partem dubii: licet aliqui in diebus jejunii illud observantes sentiant se procliviores ad luxuriam, vel feminis fluxum, five coram naturali conditione, five ex virtute, non est sufficiens causa diffundendi jejunium, licet sufficiens sit, ut cum illis dispensetur. Ratio, quia jejunium de se ad malum non inducit, & in malo cohabet. Sic tenet Huncala opus. de jejunio, Metina quæf. citata, in fin. Angles fol. 397. Ledeim. 2. 4. 9. 17. art. 3. fol. 203. pag. 4. de quo dixi lib. 4. summa, c. 5. num. 32. & c. 6. num. 2.

DUBIUM XII.

An peregrinatio causa devotionis facta: item an sentire fortiores carnis tentationes, & se ad luxuriam procliviorem, excusat à jejunio.

1 Carea primam partem dubii, an peregrinatio voluntaria causa devotionis assumpta, sit legitima causa solvens di jejunium. Triplex est sententia.

2 Prima dicit eam excusare à jejunio, quando commode differri nequit, & non compatitur cum jejunio. Ratio, quia jejunio non impedit opera meliora. Sic tenet Metina C. de jejunio, quæf. de his, qui ad jejunia tenentur, §. secunda causa, fol. 119. Ledeim. 2. 4. 9. 17. art. 3. fol. 203. verb. secunda causa, Gabriel 4. dif. 16. 9. 3. art. 1. Idem tenet factem excusare à peccato mortali. Fr. Metina lib. 1. infraib. c. 14. §. 10. & eff. probabili.

3 Secunda sententia tenet non excusare peregrinationem voluntariam; quia praeciput, quale est jejunandi, preferri debet rei voluntariae. Sic D. Thomas 2. 2. q. 147. art. 4. ad 3. videtur sentire: tantum enim dicit excusare, quando peregrinatio est necessaria: & idem tenet expresso Syl. verb. Hispan. cap. 2. 4. 9. 17. art. 1. Angles floribus, 1. p. mat. de jejunio, fol. 416. 6. Matthai 9. 140. faveant Angel. verb. jejunium, num. 18. Ledeim. 2. 4. 9. 17. art. 3. fol. 205. sed non tanto rigore & Turret. cap. jejunia, num. 9. de confess. diffa. 1. 5. ubi loquitur: moderatur enim, & intelligit, quando illud in dicute requiri dispensationem ad solvendum jejunium, pro quo occupantur, non est necessarium, aut utilis sine fraude.

4 Tertia sententia est media, quæ, quia probabilior est explicabitur aliquibus conclusionibus.

5 Quarta conclusio. Regulariter peregrinatio voluntaria non excusat solutionem jejunii. Ratio, quia peregrinatio non est praefatius opus jejunio, cùm hoc sit actus penitentiae, illa vero nullius virtutis, sed imperatur à Religione, ut in simili dixi of peregrinatione concurrent cum praecipto jejunii lib. 4. summa cap. 5. ad num. 32. & cap. 6. num. 2. Sic tenet Doctores secundae sententiae, & Cajet. verb. jejunium, ubi Armilla num. 5. Pedraza summa 3. praecipt. §. 13. Navar. cap. Lat. num. 17. 18. Hispan. num. 19. Angles floribus 1. part. mat. de jejunio, fol. 406. Tab. verb. jejunium, quæf. 18.

6 Secunda sententia. Peregrinatio voluntaria assumpta in aliquibus casibus excusat. Primus casus, quando illius utura peregrinatio est valde utilis ad divinum honorem, ut quia est persona magna auctoritas, ex cuius peregrinatione valde augetur communis devotio, & non potest si muli jejunare, & peregrinari. Secundus, si fervor devotionis ex accendat ad peregrinandum, ut utilis peregrinantis fati speciali sit peregrinari sine jejunio, quia jejunium sine peregrinatione. Ratio, quia jejunium non impedit materia bona: at in primo casu impediert major bonus communie, in secundo vero maior bonus proprium. Sic Cajet. Armill. Angles. Navar. Pedraza. Fr. Metina ubi supra: & forsan Doctores primæ sententiae intelliguntur in his casibus. Tertius casus est, quando peregrinatio est multe utilis, ut quia est ad Ecclesiam, in qua plures concedant indulgentias certe die, & tentat quia futurum sibi multum utilium. Item quando peregrinatio est adeo longa, ut quovis tempore intercidere oporteat plures jejuniorum dies, & valde pia, & solo divino intuitu, ut a deo Sepulchrum. Sic Abulensis ubi supra, & in his casibus convenimus cum prima sententia. Item quando nisi tum peregrinatur, amitteret scio, & iter est periculorum, vel illud nescit, vel soci faciunt illi expensas, quas ipse non habet. Sic docti juniores; & in his casibus convenimus cum prima sententia.

7 Secunda nota conclusionem intelligi, quando illud differri potest. Ratio, quia iter pedestris, excusat à jejunio non per magna partem diei; quando enim iter est breve, non excusat, ut si per unam, & dimidie leucam pedestris concionatur adire: nisi ex complexione particulari aliquis ex brevi itinere contraheret tam laetitiam, sicut aliis ex magno, ita ut commode non possit pedestris jejunare. Sic docti juniores, & colliguntur x Navar. summa cap. 21. in Hisp. num. 17. in Latina nota num. 16. ubi dicti excusari, quando magnus iter facit.

8 Secunda nota. Faciens iter equitando, committit non videtur excusandus à jejunio ex hoc capite, si aliquis ex complexione particulari contrahat tantam laetitudinem equitando, ut commode jejunare nequeat: vel non inventat simili unicae refractionem, que fat fit illud vicuum totius dicit. Sic multi juniores, & Navar. supra, dicens a lego jejunii excusari iter agentes, limitat, quia pedestris iter agunt.

9 Nota, quod licet faciens iter equitando committit non excusari à jejunio, aliquando tamen post multas eas, & labores excusabitur; quia tunc erit nimis difficultatus. Tertia conclusio. Curiosi equorum. Hisp. los que en la pista, excusantur à jejunio; quia est labor maximus: nec una vice possunt integrum, & sufficientem reficiendum sumere. Palud. ibi.

10 Liqui gentem non excusari à peccato; & sic monentur esse, ut temperant flagella, & sic possint jejunare, vel ut omittant disciplinam. Sic Palud. 4. dif. 15. art. 18. fol. 119. idem tenet alius doctus recentior.

2 At

Lib. V. Cap. I. Dub. XIII. XIV.

2 At tenendum est, quod nullo modo peccant, siue confrates, siue particulares sumendo disciplinam, licet videant, quod non poterant jejunare, modo non se verberent in fraudem jejunii, id est, ob hanc causam, ut à lege jejunii, sunt immunes: nec est necesse admovere illos, ut temperant flagella propter jejunium, sed propter salutem corporalem, & ut rationabile sit obsequium. Ratio, quia haec causa est honestissima, & maximè conveniens Religioni, & devotioni fideliū, quod fint in Ecclesia hujusmodi confraternitatis, & publicæ flagellationes. Sic tenent viri docti.

3 Nata tamen, non omnibus esse hunc laborem causam sufficientem ad excusandum, à jejunio: sed debet hoc jucundari habita ratione qualitatis, & complexionis personæ particuliari.

DUBIUM XIII.

An propter maius bonum excusat à jejunio, ut quando quis inumbi sanctioribus operibus, ut predicationi, auditioni confessionum, lectioni publica, quibus non potest incumbere simul à junando.

1 DUPLEX est sententia.

2 Prima dicit excusari, modo ex officio, vel obediencia, faciat haec munia prædicandi, vel conciliones audiendi, vel faltem legatur ex illis magna utilitas, quæ per alium agere bene procurari nequit, & cum haec munia non potest commode ferre jejunium propter magnum laborem, quem in illis habet, & idem dicit haec sententia de lectione publica cum iisdem limitationibus. Sic tenet Navarr. summa cap. 21. Hisp. num. 17. Lat. num. 16. Angles floribus, 1. p. mat. de jejunio, fol. 409. 410. 412. Palud. in sum. verb. jejunium, Cajet. summa, verb. jejunium, & 2. 2. 9. 147. art. 3. Ledeim, 2. 4. 9. 17. art. 2. fol. 201. Metina C. de jejunio, quæf. de his, qui ad jejunia tenentur, Syl. verb. jejunium, 9. 9. Margar. conf. quæf. moribus, fol. 111.

3 Secunda sententia probabilior doceat excusari exercitentem prædicta opera, etiam si omnino voluntarie exercitent, quando non potest simul cum illis jejunare. Probat, quia jejunium non debet esse impedivit majoris boni: at consilat prædicta opera esse præstantiora, & præstantioris virtutis actus, licet meritorum, quam est abstinencia, cuius actus est jejunium: ergo Secundus probatur ex dicto D. Hieronymi, quod adducit D. Thom. 2. 2. 9. 147. art. 1. ad 2. & habetur e. medicerit, de conser. 1. 5. 3. art. 1. quæf. 2. ad 3. & Gabriel 4. dif. 16. q. 3. art. ubi expresso dicunt, indiferetur esse jejunium, quo quis ab operibus utilioribus impeditur, licet ex opera non recusat: & pro hac sententia etiam sunt Vetus lib. inf. c. 7. 3. verb. 1. Armid. verb. jejunium, num. 5. Tab. 9. 18. Palud. 4. dif. 1. 5. dif. 8. fol. 119. ubi absolutè dicunt hos excusari.

4 Nota aliquis limitatio haec sententiam, quod exercentes has officia sanctiora excusat à jejunio, quando exercent ea principaliter ob pietatem; fecit quando principaliter ob lucrum. Sic Cajet. supra, art. 3. Ledeim, 2. 2. 9. 147. art. 3. fol. 201. Metina C. de jejunio, quæf. de his, qui ad jejunia tenentur, etiam si lucrum hanc, quia lucrum, & stipendium licet non est mala circumstantia, nec per hoc definitus esse æquæ bonus, aut melior, quam jejunium. Sic Navar. supra, Lat. n. 17. Hisp. n. 18. Angles supra, fol. 410.

5 Nota hinc infertur, quod quando infirmitas est talis, quæ communiter officia sanctiora excusat à jejunio, quando exercent ea principaliter ob pietatem; fecit quando principaliter ob lucrum. Sic Cajet. supra, art. 3. Ledeim, 2. 2. 9. 147. art. 3. fol. 201. Metina C. de jejunio, quæf. de his, qui ad jejunia tenentur, etiam si lucrum hanc, quia lucrum, & stipendium licet non est mala circumstantia, nec per hoc definitus esse æquæ bonus, aut melior, quam jejunium. Sic Navar. supra, Lat. n. 17. Hisp. n. 18. Angles supra, fol. 410.

6 Secundum nota timenter dicuntur esse, quod exercitent ea in operibus corporalibus misericordia, si ea exercitent non possunt simul jejunare, excusat à jejunio. Ratio, quia haec sunt opera præstantiora, quam jejunium. Sic Cajet. utreg. loco citato Ledeim, art. 2. fol. 201. Palud. 4. dif. 15. dif. 8. fol. 120. Sylvest. Armid. supra, Pedraza summa 3. praecipt. Navar. Lat. n. 17. Hisp. n. 18. Metina lib. 1. summa, c. 14. §. 10. fol. 101.

7 Tertiota nota, quod quando ex hujusmodi operibus contrahatur tantus labors, ut non secum compatiatur jejunium, relinquendum est arbitrio boni viri, qui debet judicare habitatione non tantum laboris secundum le, sed etiam qualitatis: & complexionis personæ in particulari, & modi concomitandi, & legendi, & frequentia concionum, & lectionum. Sic tenent viri docti.

8 Hinc Concionatores, qui in Quadragesima concionantur, vel quater in hebdomada, committunt, & regulariter excusat, ita in diebus propter jejunium, ut possint edendi.

9 Secundum infertur, quod quando infirmitas est talis,

que communiter officia sanctiora excusat à jejunio, quando exercent ea principaliter ob pietatem; fecit quando principaliter ob lucrum. Sic Cajet. supra, art. 3. Ledeim, 2. 2. 9. 147. art. 3. fol. 201. Metina C. de jejunio, quæf. de his, qui ad jejunia tenentur, etiam si lucrum hanc, quia lucrum, & stipendium licet non est mala circumstantia, nec per hoc definitus esse æquæ bonus, aut melior, quam jejunium. Sic Ecclesia abolutè voluit excusare omnes infirmos, quia jejunium eis plurimum nocet infirmis: leges autem recipiunt id, quod commune est. Hæc conclusio est omnium.

10 Hinc infertur, quod quando infirmitas est talis, quæ communiter officia sanctiora excusat à jejunio, quando exercent ea principaliter ob pietatem; fecit quando principaliter ob lucrum. Ratio, quia non sicut docti infirmi, ut possint simul studi, & ipsi coenarent in die junanti, non peccarent contra præceptum jejunii. Sic prædicti juniores.

11 Secundum infertur, quod tertianarii, vel quartanarii excusat à jejunio: haec enim est infirmitas ad id sufficiens: unde licet Medicus præcipiter his, ut servarent dietam, & ipsi coenarent in die junanti, non peccarent contra præceptum jejunii. Sic Ecclesia abolutè voluit excusare omnes infirmos, quia jejunium eis plurimum nocet infirmis: leges autem recipiunt id, quod commune est. Hæc conclusio est omnium.

12 Secundum infertur, quod quando infirmitas est talis, quæ communiter officia sanctiora excusat à jejunio, quando exercent ea principaliter ob pietatem; fecit quando principaliter ob lucrum. Ratio, quia non sicut docti infirmi, ut possint simul studi, & ipsi coenarent in die junanti, non peccarent contra præceptum jejunii. Sic Ecclesia abolutè voluit excusare omnes infirmos, quia jejunium eis plurimum nocet infirmis: leges autem recipiunt id, quod commune est. Hæc conclusio est omnium.

13 Alii vero, licet articulo, & serpuloso loquantur, non tametsi ita serpulose ac Navar. & si dicunt primum, quod si illis licentia conceditur edendi carnes, vel ova ad convalescendum, & vires recuperandas, possunt simul pices edere, & præcipue si est persona solita comedere pices, & plus illi, quam carnes placent, nisi pices coram fatui nocent. Secundo dicunt, quod si licentia ova, & carnes comedendi conceditur illis eo quod illis nocent, non

non poterunt simul carnes , aut ova , & pices comedere , nisi parum pices ad appetitum excitandum , aut quando est pices faliberrimus , sicut est truta . Sic tenet *Manuel* in *Bulla* , §. 6. num. 5. & 1. tom. summa , c. 24. num. 10.

6 Sed dicendum est quod si alicui de necessitate liceat edere carnes , vel lacticinia , non peccat contra praeceptum Ecclesie abstinendi ab his si simul edat pices ; quia ratione necessitatis Ecclesie hos exculpat ab hoc precepto ; sed poterit peccato gulae peccare , ut si pices ei noceant , vel si superflue eos comedat : vel peccato scandali , si alios in hoc scandalizet , vel si forte sit statutum Synodale in illa dictis , ne simili hactenudum (ut in *Synodo Hispanorum* prohibetur sub excommunicatione , tunc de feris , & observant , *jejun.* c. 9.) peccabit contra statutum ; sicut habent laticinia ratione morbi edendi carnes , non peccat contra praeceptum Ecclesie , si carnes nocivas edat , sed peccatio gulae . Sic *Henrig.* lib. 9. de *indul.* c. 13. num. 11. *Vega* lib. 6. summa , cap. 209. *Angles floribus* , 1. p. mat. de *jejunio* , 9. q. art. 1. difficult. 6. fol. 427. & sequenti . *Corduba* sum. 168. punct. 3. *Ladua* Lopez 2. p. infraest . novi , c. 112. de *jejunio* , fol. 71. 5. & 111.

7 Nota quod nec peccabit contra statutum , vel peccato gulae , si parum pices simul comedat ab excitandis appetitus , ut etiam concedit *Synodus Hispanorum* , si tamen non indigeret hoc excitandum , peccaret . Sic *Angles* , *Corduba* , *Ladua* , *Vega* ibid.

8 Secundo nota , quod edens lacticinia ex privilegio Crucis . nullo modo peccat velcendo simul pices ; quia potest pro libro velci lacticinia . Sic *Man* in *Bulla* , §. 6. num. 5.

9 Tertio nota , quod Religiosi exempti non tenerunt servare illam constitutionem Synodalem , licet effet Concilii prioris approbat a Papa . Ratio , quia ordinarii aucto illius constitutionis non habet jurisdictionem in tales Religiosi , & confirmatione simplex Papas nihil addit , ut bene *Sylvest.* verbis *irregularitas* , q. 4. & docti juniores : ex conuentu tamen possint teneri .

10 Tertio inferior exculpat a jejunio eos , qui tam infirmata complexione sunt , ut vacuo stomacho notabilem capit , dolorem , vel vertiginem patientur , vel tota no[n]tē causēt , vel dormire nequeant . *Navar.* cap. 21. *Lat.* num. 16. *Hisp.* num. 15. *Gabriel* 4. diff. 16. q. 3. *Angles floribus* , 1. p. mat. de *jejunio* , fol. 403. & docti juniores .

11 Similiter excusat , qui tam debili stomachi sunt , ut alimentum sufficiunt una vice sumere nequeant ; multo enim alimento notabiliter gravantur . *Angles ibi* , *Sylvest.* verbo *jejunium* , q. 9.

12 Item excusat prægnantes , & lactantes , qui indigent frequentiori cibo .

DUBIUM XV.

An paupertas excusat a jejunio .

1 Ita conclusio . Pauperes , qui non possunt habere unum cum prandium sufficiens ad jejunandum hora prandii , excusat a jejunio . Ratio eff. impotencia ad jejunandum . Hec est omnium .

2 Hinc iter agentes , qui hora prandii non possunt innire alimentum sufficiens , & famuli , qui non obninet a domini suis unicunq; prandium sufficiens ad jejunium , excusat a jejunio . Sic *Angles floribus* , mat. de *jejunio* , 1. p. fol. 404. & docti juniores . Et huc etiam requiecat , si non possunt parare , nec habent parantes necessaria ad jejunium ; hi enim excusat . Sic *Archid.* quem referit , ac sequitur *Sylvest.* verb. *jejunium* , q. 9. diff. 4. *Tobiana* ibi , q. 9.

3 Nota primi , quod licet inveniant panem , & pomorum fructus , & olera , non tenentur jejunare , quia hoc regulariter non sunt sufficiens prandium . Sic *Angles ibi* , & prædicti juniores .

4 Secundo nota , quod si aliqua die habeant pauperes prandium sufficiens , tenentur illa die jejunare , nisi ex precedente inedia ita debilitati sint , ut jejunium commode ferre non possint . Sic *Tab. Sylvest.* ibi , *Durand.* diff. 15. q. 10. *D. Thom.* 4. diff. 15. quæst. 3. art. 1. q. 4. ad 2.

5 An uxor , quæ redditur maientia , & displicet viro ob jejunium , vel cui vir contradicit , excusat a jejunio , fatus a nobis dictum est lib. 9. de matr. diff. 3. num. 5. q. 11. &

11. Et an si vir ob jejunio redditum impotens ad reddendum debitum uxori , excusat a jejunio , latè dixi eod. lib. 9. de matr. diff. 3. num. 10.

DUBIUM XVI.

An capones , & vendentes cibaria in die jejunii , quo sciunt soluturos jejunium , peccant ; item an invitantes alios ad caenandum in die jejunii peccent .

1 DE hac re latè dixi lib. 1. summa , c. 7. à num. 13. & num. 33. & 34. & ibi dictis tria solūm reflant addenda . Primum est , non peccare amicum ministrando alimenta in die jejunii alteri amico petenti , licet sciat eum transgressum præceptum Ecclesie . Ratio , quia per se opus amicitiae , & urbanitatis exequuntur , & ex malitia alterius per accidens confequitur transgredio . Sic *Angles floribus* , 1. p. mat. de *jejunio* , fol. 71. 5. & 111.

2 Secundum , non peccare publicos hospites offentes peregrini coenam diebus prohibitis , relinquendo unumquemque sua propria conscientia , quia in hoc proprium munus exequuntur . Sic *Angles* fol. 417.

3 Tertium , quando aliquis amicus , & hospes divertit in domum meam in die , in quo prohibentur lacticinia , fas est invitare illum ad lacticinia , & apponere ea in mensa : nec oportet illum interrogare , quando eff. homo aliquis qualitatis , an habeat bullam , quia probabiliter possit credere omnes tales habere bullam : at quando eff. homo clavis inferioris , vel puer , de quo probabilitate potest dubitari , quod habeat bullam , & quod ob meam appositionem frater peccatum Ecclesie , eff. mortale illi apponere , & tenuere interrogare , an habeat bullam . Sic docti juniores .

4 An peccent famuli parantes cibos , & ministrantes mensa dominorum solutum sine iusta causa jejunium , latè dixi lib. 1. summa , c. 7. & num. 3. & num. 34. & art. 4.

DUBIUM XVII.

An peccent patresfamilias ministrantes coenam famulis , & filiis suis nolentibus sine causa jejunio .

Duples est sententia .

1. Primus dicit absolute peccare mortaliter . Ratio , quia tenetur ex officio facere , ut si custodiari præceptum Ecclesie . Sic *Navar.* summa , c. 21. *Hisp.* num. 24. *Lat.* num. 26. *Marina C.* de *jejunio* , quæst. de his per qua jejunium solventur , & *Cardinalis Tolensis*.

2 Secunda sententia tenet oppositum . Sic

3 Prima conclusio . Paterfamilias tenet in die jejunii præbere suis sufficiens alimentum , ut possint jejunare , si commode possint . Ratio , quia tenetur suis in jejunio facere , si possint . Sic *Lud.* 2. 4. q. 17. art. 3. fol. 205. *Angles floribus* , 1. p. mat. de *jejunio* , fol. 415. & alii .

4 Nota hoc intelligi , quando domini absolute tenentur provideri famulis de aliamentis : nam si de portione quotidiana facta fuerit conventio , non tenentur domini eam augere ratione serviti , tantum enim tenentur ad portionem conventionis . Sic *Angles ibi* .

5 Secunda conclusio . Teneat paterfamilias admonere famulos , ut jejunent , & acriori vinculo tenentur eos fraternaliter corriger , quam extraneos : at si nolint jejunare , vel audire Missam , &c. non tenetur eos compellere ad jejunandum , vel ad audiendam , &c. & potest eis dare communis . Ratio , quia domini non habent curam spiritualiæ filiorum famulorum , ut Episcopi , ad quos spectat cura haec coercitiva , & punitiva ad servanda præcepta Ecclesie . Sic tenet *Angles* , & *Ledesma supra* , & *Ledesma etiam* art. 6. dub. 4. fol. 212. & 216. *Sota de secreto* , membro 2. q. 3. conclus. 4. vers. respondetur quarta conclus. *Aragon* 2. q. 3. art. 3. & *Ledesma* idem dicit de servis . *Immodico* , & *Aragon* dicunt non teneri arcere servum à concubina , expellendo eum domo , nisi forte propter scandala .

6 Nota tamen , quod si sciret paterfamilias probabiliter , quod prodiceret famulus nisi negare eis coenam semel , vel iterum in die jejunii , debetur id facere , licet non teneatur ad id . Sic tenent viri docti .

7 Quoad filios autem aliqui tenent id , quod dictum est quoad famulos . Sic aliqui juniores , & fatus favent *sous* , *Angles* , *Aragon seq.* universaliter enim loquuntur de familia .

8 Sit tamen tercia conclusio . Probabilis videtur teneri parentes compellere filios sub sua cura constitutos ad jejunandum , denegando eis coenam . Ratio , quia parentes tenentur educare filios in disciplina , & correptione Domini , ut ait *Apst.* ad *Ephes.* 6. erga tenentur quantum est in se cohibere eos a peccato , & facere , ut servent jejunium , negando eis coenam . Sic docti juniores , & fatus *Cerduba* , ad *Sotum de secreto* , membro 2. q. 3. conclus. 4. ubi dicit teneri parentes corripiere filios punitione domestica , ut servent præcepta Ecclesie .

9 Nota

Lib. V. Cap. I. Dub. VIII. IX. &c.

81

9. Nota hoc debere intelligi , quando possint faciliter , & comode parentes adhibere dictum remedium , & ex eo speratur fructus in filio , quia si filius effet talis , & tam parum subiectus , quod si ei denegaretur coena , oriretur magnum scandalum , & rixæ domi , vel iret coenatus cum alio amico , non tenetur ad hoc pater . Sic docti juniores , & confutant *Cajet.* 2. 9. 32. art. 6. ubi inquit , imprudenter agere partes , vel heros corripientes vita famulorum , vel familiæ , quando vident nihil prodelle , sed ipsos pejus facere , & prouumpere in blasphemias .

14. art. 6. §. & primi , & art. 8. in fin. *Metina C.* de *jejunio* , quæst. 1. *Ledesma* 2. 4. quæst. 17. art. 1. §. dico quæst. fol. 195. *Palacio* 4. diff. 15. disp. 8. fol. 142. vers. isti exploratis , & nonnulli docti juniores dicentes hoc esse certum , nec oppositum esse probable . *Henrig.* lib. 7. de *indulg.* c. 13. n. 10. *Candelabrum* in appendice , c. 15. n. 16.

4 Nota tamen , quod ratione paupertatis poterunt agricultoræ , & alii pauperes edere lacticinia diebus prohibitis , si non consummòd habent aliud , quod comedant , & ova , vel lacticinia habeant domi , vel possint hæc facile invenire , non autem pices . Sic *Henrig.* , & alii docti juniores . Et licet securius sit hoc facere cum dispensatione ; at ubi necessitas est clara , non est necessaria . Sic iidem . Eadem causa , & necessitate existentes possunt præbere ova , & lacticinia suis domesticis diebus venit , & suis operariis , messoribus , & putatoribus , & illi possint licet ea comedere , licet careant bullæ , eadem ratione . Sic latè re agitata refolutum tunc à multis viris doctis ex Societate .

5 Secundo nota hinc excusari pauperes ollatiū mendicantes , qui non habent alias unde sustentantur , nisi ex fragmentis ovorum , & lacticiniis , quæ hic , vel ibi illis dantri ; possunt enim licet ea comedere . Sic *Lud.* 2. 4. *Marina* , & *Henrig.* suprà n. 9. & multi viri docti .

6 Tertio nota idem dicendum est de iter agentibus , licet divites sint , possint enim fine bullæ lacticinia edere quando non inveniunt in itinere pices , quos emant . Unde omnes hi admoneuntur fuit à Confessore , ne peccent ex conscientia erronea . Pater eadem ratione .

7 Tandem nota multo majorem necessitatem requiri , ut fas sit in diebus prohibitis veſci carnibus . Unde si nullus alius cibus effet , nisi panis , non licet carnibus veſci , nisi per plures dies duraret inedia , ut in longa navigatione , & in atrocí bello , ubi deest victus . Sic *Angles* ubi suprà , diff. 4. fol. 426. & nonnulli docti juniores dicunt se nullo modo audere excusare agricultoræ , qui causa paupertatis in locis , ubi non est oleum , præparant herbas lardo , id est , con manecta de puerco , in diebus , in quibus effus carnium , & lardii est prohibitus .

DUBIUM XX.

An in reliquis jejunis extra Quadragesimam jure interdicatur efus lacticinia .

1 *Covar.* 4. var. c. 20. n. 15. censet etiam in his jejunis esse jure interdicendum efus lacticinia . Probat , quia licet eam designare , 4. diff. & canon. 56. sexta Synodi Constantinopolitana , tantum hæc prohibeant in Quadragesima , ut ratio prohibitions , que ibi signatur , est , ut in his diebus , quibus jejunamus , abstinemus à lacticinis , & que procedit in omnibus jejunis : & sic idem videtur disponere in omnibus jejunis . Idem *Anton.* *Gomes Bulla* , clausula 7. n. 3.

2 At tenendum est hoc non effi interdicendum in reliquis jejunis extra Quadragesimam jure communis , & in illis eas fit ex devotione : & ita intelligent viri docti , nunquam tales confundentes , quantumvis longas , obligare ad peccatum , sicut nec confundito recitandi quotidianæ fatigantur Angelicam in principio noctis obligari , quia fit ex devotione . Unde nulli est obligatio prædicti vigiliae B. Marie jejunandi , nisi viri docti communiter , & abique illo dubio confundere esse confundandem obligantem . Sic docti juniores .

DUBIUM XIX.

An jure interdicatur in tota Quadragesima , etiam in Dominicis ejus , edere ova , & lacticinia .

1 *C*ommunis sententia est , jure interdicti hæc edere in jejunis Quadragesimæ , ut patet ex e. designa , 4. diff. quod est *Covar.* *Pap.* & *Gregorii Papa* : & refert etiam illud ex *D. Gregorio IV.* in *Panormia juris* , lib. 4. c. 29. licet *Covar.* 4. var. c. 20. n. 15. dicat se non jejunare , apud *D. Gregorium* . Probatur etiam ex *septima Synodo Constantinopolitana* , quæ est generalis can. 56 , ubi exprimit hoc habetur . Sed hi canones iuxta virorem opinionem non sunt ex illo *Concilio* , ut latè probant *Canon.* lib. 5. de locis , c. ult. ad 6. & *P. Turrianus* lib. de canonibus sexta *Synodi* , ubi plurimos ad hoc allegant . Hoc tamen , telle *Covar.* ibi fatentur omnes .

2 De Dominicis vero Quadragesimam quidam (ut refert *Cerduba* ubi infra) dicunt possit in illis edere lacticinia absque nulla.

3 Ceterum dicendum est , nullo modo posse , sed jure etiam in illis interdicti efus horum . Probatur , quia e. designa , hæc prohibent in Quadragesima : at dies Domini illius sunt dies Quadragesimæ , ut conflat ex cap. *Quadragesima* , de *confess.* diff. quæst. 1. *Ledesma* 4. fol. 195. *Covar.* 4. vers. primi . *Cerduba* sum. quæst. 168. *Metina C.* de *jejunio* , q. 1. *Cajet.* sum. 1. *Viguer.* infib. c. 7. §. 3. vers. primi . *Cerduba* sum. quæst. 168. *Metina C.* de *jejunio* , q. 1. *Cajet.* sum. verb. *jejunum* , *Armid. ibi* , num. x. *Rofella* num. 11. *Sylv.* quæst. 5. dict. 1. *Angel.* num. 5. *Tab.* quæst. 6. 7. *Turrier.* cap. non eportet , de *confess.* diff. 3. *Gab.* 4. diff. 16. qu. 3. art. 3. *Navar.* cap. 21. *Hisp.* num. 13. *Lat.* in utraque num. 15. *Abul.* c. 6. *Matthai.* quæst. 171. *Ricard.* 4. art. 15. qu. 3. art. 3. *Anton.* 2. p. tit. 6. cap. 2. §. 3. *Palad.* diff. 15. quæst. 6. 7. *Turrier.* cap. 8. pag. 126. *Henrig.* lib. 7. de *indulg.* c. 13. *Manuel.* 1. tom. sum. c. 23. infib.

3 Hinc inferitur , quod in novo orbe , & in terris novè reperti possunt semper extra Quadragesima edi lacticinia : quia ibi nulla est conuentudo inducta . Sic *Navarr.* ibi , & alii viri docti .

4 Ceterum dicendum est , probat . *Quadragesima* est diebus prohibitos lacticinia . *Covar.* d. 20. n. 11. in initio , *Cajet.* 2. 2. quæst. 1. *Sanchez Conf.* Moral. Tom. II.

D. U.